

Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hemställan avseende 114 kap. socialförsäkringsbalken

Sammanfattning

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten gör en översyn av 114 kap. socialförsäkringsbalken. Kommunernas socialnämnder får med stöd av bestämmelser i denna lag och anslutande förordning ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen. I dagsläget används inte den här möjligheten utan personuppgifter lämnas istället ut på medium för automatiserad behandling genom SSKBTEK. Utlämnande kan ske med direktåtkomst och som automatiserad behandling och för att framtidssäkra informationsutbyten behövs en teknikneutral lagstiftning som fokuserar på sekretess och dataskydd oavsett teknik. SKR är därför av åsikten att kombinationen av direktåtkomst och automatiserad behandling behövs och att borttagande av regleringen blir olyckligt hämmande för pågående utveckling att göra Sverige till det land i världen som bäst tar tillvara digitaliseringens möjligheter.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Bakgrund

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten gör en översyn av 114 kap. socialförsäkringsbalken. Kommunernas socialnämnder får med stöd av bestämmelser i denna lag och anslutande förordning ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen. I dagsläget används inte den här möjligheten utan personuppgifter lämnas istället ut på medium för automatiserad behandling genom SSKBTEK (SammanSatt BasTjänst för EKonomiskt bistånd). Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har därför för avsikt att föreslå för Socialdepartementet att regleringen i fråga ska tas bort eftersom den inte tillämpas. SKR har i ett tidigare skede också bjudits in till att lämna sin bedömning och förslag i frågan.

Direktåtkomst eller automatiserat förfarande

I princip anses elektroniskt utlämnande som inte görs genom direktåtkomst göras genom utlämnande på medium för automatiserad behandling. Vid direktåtkomst anses de uppgifter som omfattas av åtkomsten och finns potentiellt tillgängliga för andra vara utlämnande i tryckfrihetsförordningens mening redan genom att åtkomst

medges. Detta avviker från ett traditionellt utlämnande av allmänna handlingar som förutsätter att en sekretessprövning görs i det enskilda fallet innan uppgifterna lämnas ut. Bestämmelser som bara medger direktåtkomst har inte i sig sekretessbrytande effekt utan de måste kombineras med särskilda sekretessbrytande regler om direktåtkomsten ska omfatta sådana uppgifter som det kan gälla sekretess för. Det finns också en särskild regel om överföring av sekretess i offentlighets- och sekretesslagen vid myndigheters direktåtkomst till andra myndigheters upptagningar för automatiserad behandling.

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2015 ref. 61) följande uttalande. Socialnämnderna kan inte på egen hand söka information i socialförsäkringsdatabasen, utan ett utlämnande genom LEFI Online förutsätter att Försäkringskassan reagerar på en begäran om att de efterfrågade uppgifterna ska lämnas ut. Försäkringskassan får därigenom anses förfoga över frågan om och i så fall vilka uppgifter som ska lämnas ut. Någon sådan teknisk tillgång till upptagningar som avses i 2 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen kan socialnämnderna således inte anses ha. Detta innebär att förfarandet inte är att betrakta som direktåtkomst enligt socialförsäkrings-balken.

Enligt 6 § SoLPUL får personuppgifter bara behandlas om behandlingen är nödvändig för att arbetsuppgifter inom socialtjänsten ska kunna utföras. Bestämmelsen innebär emellertid att det läggs en yttersta ram för när behandling av personuppgifter är tillåten. Endast sådan behandling är berättigad. SoLPUL innehåller inga särskilda bestämmelser om direktåtkomst men avsaknaden av bestämmelser om elektroniskt utlämnande betyder inte att det är förbjudet att lämna ut uppgifter från socialtjänsten i elektronisk form. Uppgifter som får lämnas ut, kan lämnas ut genom direktåtkomst eller på medium för automatiserad behandling om den behandling som utlämnandet utgör är tillåten.

Sammanfattningsvis kan uppgifter lämnas ut elektroniskt mellan socialtjänstens olika verksamheter om personuppgiftsbehandlingen som sådan är tillåten och sekretessen och tystnadsplikten för uppgifterna inte hindrar det.

SKRs ställningstagande

Digitaliseringen medför en möjlighet för det offentliga att hitta nya arbetssätt, förhöja kvaliteten och tillgängligheten på sin service till invånarna och hushålla med personella och finansiella resurser. Inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd är detta en synnerligen levande process eftersom utvecklingen inte bara ses som en kvalitets- eller säkerhetshöjning utan i sig blir en möjlighet att klara det ökande trycket att leverera välfärdstjänster.

En av de första myndighetsgemensamma digitala tjänsterna i Sverige är SSBTEK, vilket försörjer landets kommuner med uppgifter som tidigare inhämtades genom telefonsamtal till myndigheternas handläggare. Utlämnandet utformades i detta fall som automatiserad behandling, där flera myndigheters information blir aktuell. Ekonomiskt bistånd har i utredande syfte ibland behov av mer omfattande information från vissa myndigheter än den som finns att tillgå i SSBETEK och även denna hantering behöver på sikt förenklas och förbättras. Utlämnande kan ske med direktåtkomst och som automatiserad behandling och för att framtidssäkra informationsutbyten behövs en teknikneutral lagstiftning som fokuserar på sekretess och dataskydd oavsett teknik. SKR är därför av åsikten att kombinationen av direktåtkomst och automatiserad behandling behövs och att borttagande av regleringen blir olyckligt hämmande för pågående utveckling att göra Sverige till det land i världen som bäst tar tillvara digitaliseringens möjligheter.

Sveriges Kommuner och Regioner